

Ellisiv Stifoss-Hanssen

~~La meg sove~~
~~til dette bare~~
~~er en drøm~~

La meg sove til dette bare er en drøm

Vigmostad Bjørke

Copyright © Vigmostad & Bjørke AS 2014

Tilrettelagt for e-bok: John Grieg AS, Bergen

Forsideillustrasjon: Johanne Hjorthol

ISBN: 978-82-419-1027-2

ISBN: 978-82-419-1020-3 (trykt)

Spørsmål om denne boken kan rettes til

Vigmostad & Bjørke

Kanalveien 51

5068 Bergen

Telefon 55 38 88 00

Eller e-post til

post@vigmostadbjorke.no

www.vigmostadbjorke.no

Det må ikke kopieres fra denne boken i strid med åndsverkloven eller avtaler om kopiering som er inngått med Kopinor.

«Da menneskene var ute av stand til å overvinne død, elendighet, uvitenhet, ble de, for å være lykkelige, enige om ikke å tenke på det.»

Pascal

Ingen snakker lenge av gangen, det ville være brudd på taushetskontrakten som ligger i luften. Jeg leser gjennom spørsmålene på nytt: På en skala fra null til ti, har du angst? Drodler en sopp i marginen.

Jeg har prøvd å forstå hva de mener, hva de vil jeg skal svare på. Hvor ofte skal jeg gråte før det kalles en depresjon? Hvor stort er søvnproblemet, målt i tall langs en rett linje, hvis jeg vekkes fra fine drømmer midt på natten av at livet er marerittet? Spørsmålene blander seg med kvinnekroppene som sitter spredt rundt i venterommet, gjør meg nummen. Tre, anslår jeg. Statistisk sett vil det bare være tre igjen av oss om fem år. Kvinnene børster vekk usynlig støv fra buksene, stirrer mot maleriet. Jeg orker ikke å se på dem, vil ikke vite hvem jeg må skyve ned på fjerdeplass for å overleve.

Den unge kvinnen på maleriet dukker opp i synsfeltet som en plagsom selger. Er som røsket løs fra forsiden til en billig roman, ut av en muskuløs manns armer. Hun smiler mykt mellom tunge regndråper, vil ha meg til å tro at uværet er en idyll.

En sykepleier stanser i døren, hvisker et fremmed navn så høyt at jeg ikke klarer å glemme det.

«Det er alltid grunner til å smile,» sier kvinnen på maleriet.

«Mia Jonson?»

Jeg følger etter den hvite ryggen inn på sykerommet, setter meg ytterst på sengekanten, oppå en dyne med blasse blomster. Pleieren gynger på de båtformede skosålene sine, løfter det ferdig utfylte spørreskjemaet nærmere øynene mens han leser hva jeg har svart.

Sist virket alt så nytt. De knallrøde stolene hadde fått meg til å tro at dette var viktig, at jeg var viktig. Laserstrekene mot huden. Hendene som hadde kledd av meg, lagt meg på benken som et lite barn. Jeg hadde ligget helt stille, hørt på lyden av tusj som gnisset mot låret og magen, som vått kritt mot en tavle. En av de hvitkledde hadde pekt med et redskap mot hoften min. Ikke en nål, mer et flatt lite skrujern.

«Hva skal du med den der?» hadde jeg spurt, holdt meg for ørene. Men jeg kan ennå høre dunket, kjenne den skarpe smerten ile ned i låret. Tatoveringer, risset inn i huden som evig synlige påminnelser om det jeg helst vil glemme.

«Nå er det bare sju igjen,» hadde sykepleieren sagt mens hun fortsatte å ramme inn kreften.

Jeg har prøvd å presse dette sammen til små kryss. Få dem til å passe mellom tallene på arket. Fire? Tenk om jeg skal spy resten av livet. Sju? Men hva skal de bruke svarene til, hva ville bli annerledes hvis jeg hadde svart åtte?

Krysset havnet midt på streken.

«Du har kryssa av på fæm på depresjon,» sier pleieren. «Det e høyt.»

Måtte han være trønder? Jeg leter med hånden langs metallet etter fjernkontrollen til sengen. Fingrene vet hvor den henger, finner knappen som får sengeryggen til å heve seg.

«Du ser itj deprimert ut,» sier han og arkiverer skjemaet i lommen.

Rommet blir tommere enn jeg har forestilt meg. Det er noe privat med å sitte i en seng midt på dagen. Vintermørket lekker inn gjennom vinduet, og servietten er lilla så ingen skal glemme at det snart er jul. Jeg konsentrerer meg om den lunkne kaffen, prøver å overse figuren i taket. I tre dager lå jeg i dette rommet sist, lette etter grunner til at de hadde malt en blå trekant i taket. Planlegging, kalte de oppholdet.

De prøver for hardt. Hadde det ikke vært for pynten, kunne rommet ha vært en hybel. Ikke et hjem, men et rom man betaler med studielån mens man uansett tilbringer mest tid på lesesalen. Her, derimot, flytter man kontraktløst inn i en udefinerbar tid. Skapet er rommets mest sympatiske trekk. Lyse og mørke tretoner flettes sammen, snor seg oppover sideveggen, som flammer. Lakken er sprukken og slitt helt vekk langs kantene og ved håndtaket. Døren står på gløtt, tre kleshengere hviler stille på stangen. Hvem pakker klær som må henge på kleshengere når de skal hit?

Servietten ligger slapt på kanten av nattbordet, beveger seg når jeg puster på den. Mamma ville ha foldet den ut som en liten duk, latt den dekke hele flaten. Jeg ser det for meg, hvordan hun bretter inn ett og ett hjørne til de møtes på midten. Forsiktig, papiret er mykt, nærmest vissent, og hun vil ikke lage for mange krøller.

«Og snu,» hører jeg henne si. Hun gjentar prosedyren med den halverte flaten, må holde på den lille firkanten så den ikke skal vandre sine egne veier. Drar tommelen langs kantene, trekker hver av de løse flikene opp fra undersiden som små skåler og forvandler det lilla kvadratet til en blomst.

Jeg begynner filmen på nytt. På nytt og på nytt. Den går fortere og fortere. Mamma vrir firkanten ett hakk for hver brett.

«Med klokken,» sier hun. Bretter fra seg.

Det banker på døren, men jeg rekker ikke å svare før de to kvinnene har kommet inn. Jeg ser med en gang hvem av dem som er legen, sykepleieren er skyggen. Dessuten er de skiltet, alle er skiltet her. Unntatt jeg. De har en perm full av huskelapper, og det har ikke jeg, og tenk om de stiller seg for langt unna og jeg glemmer hva de heter? Jeg får lyst til å klemme hånden til legen. Gjøre inntrykk. Men hun kommer ikke nærmere.

«Så var du her igjen,» sier legen.

Det er noe kjent med den saklige tonen, høytlesning fra monteringsinstruksen til et IKEA-kjøkken. Hun gestikulerer med den røde permen i hendene, og jeg stirrer på den glisne plasten. Må hun snakke så fort? Jeg tar meg til håret, men det er ikke der, det ligger igjen som et loddent marsvin i vasken hjemme. Jeg rister på hodet, vil kvitte meg med de røde laserstrekene.

«Kan dere ikke bare skjære den vekk?» spør jeg. Et lite snitt, så er tappen borte.

«Det er for sent,» svarer legen.

Jeg ser bort på den sorte tv-skjermen.

«Rutinemessig ...» fortsetter legen.

Ordene sklir frem og tilbake over den blanke overflaten, formerer seg.

«Veneport?» spør jeg.

Ingrid, leser jeg idet sykepleieren tar med seg skiltet ut av skyggen.

«Du får en kul under huden,» sier hun, setter seg, som om hun har god tid. «En slags port inn til hjertet.»

Hvor stor er den? Skal den ut igjen, skal de fjerne porten når jeg er ferdig her? Gift vil trenge inn i alt, ustanselig, drepe alle celler som deler seg fort, hud, kreft, hår. Gift i hjertet.

«Jeg skjønner ikke helt ...» Jeg klarer ikke å la være å plukke, river av en løs hudflik ved tommelfingerneflen.

«Det kommer etter hvert,» svarer legen og lukker permen.

Jeg kan nesten høre et klikk idet Ingrid smetter på plass bak legen.

«Hvor lenge skal jeg bli her?» spør jeg.

«Det vil vise seg,» sier legen og går mot døren, «du kan sikkert reise hjem på permisjon om en stund.»

De går i takt.

Jeg skulle ønske jeg var glad for å være alene. Ser mot den tomme veggen, stirrer, til svake prikker og skitne flekker trer frem på den hvite malingen. Jeg hadde lovet meg selv ikke å ringe, men mamma svarer med en gang, så nå er det for sent. Jeg orker ikke å angre.

Telefonen er varm og stille mot øret.

«Jeg vet ikke,» sier jeg, vil bare at mamma skal si noe, lage lyd, sånn som hun pleier.

«Har du snakket med ...»

«Nei,» svarer jeg.

«Vil du at jeg skal gjøre det?»

«Nei, ikke ennå.»

Til slutt legger vi på.

Jeg blir liggende på sengen. Det gjør ikke noe at tv-en ikke virker, den ville vært av uansett. Noen ganger bytter jeg stilling.

«Her,» sier sykepleieren. Hun plasserer et lite plastbeger med en sovetablett ytterst på adventsservietten. «Dette er ikke sommernetter som skal huskes,» sier hun, og beveger seg rolig mot lysstrimen fra døråpningen.

Å ligge ved siden av hverandre. Det skjoldete taket; helt nytt. Den mørke himmelen som fargela rommet.

«Det er så fint her,» sa den myke stemmen ut i luften.

«Mm.» En annens blick på min leilighet, et blankt lerret.

«Jeg kunne lett ha bodd her,» fortsatte stemmen, «tenk om vi kunne ha ligget sånn hver kveld.»

Jeg krøp nærmere.

«Ja, hver kveld.»

Anne Marie strøk meg forsiktig på hånden. «Mener du det?»

Suget i magen vekker meg, trekker meg opp i sittende stilling. Madrassen heller mot den ene siden, mot ingenting. Hvor er hun?

Hjemme hadde jeg lagt meg på feil side av sengen, i restene, i lukten, selv om den nesten var borte, ble overdøvet av min egen deodorant. Jeg stirret på skyggene.

Jeg vil ikke sovne, oppdage at Anne Marie er borte, en gang til.

Kristin sniker seg inn som reklamen i en avis. Som om det fremdeles handler om henne, som om Anne Marie bare har vært en billig erstatning.

Men bruddet med Kristin hadde vært så annerledes. Bare det å flytte. Gå mellom stabler av esker i den nye leiligheten. Rommene var for kvadratiske, vinduene for store, gikk for langt ned på veggen. Plutselig hørte jeg til i en blokk. Ikke i byen, ikke engang det, men i en blokk i utkanten av en drabantby.

Jeg har valgt det selv, hadde jeg tenkt da, mens jeg lurte på hvordan jeg skulle få plass til møblene mine, om det var rom til å tenke der inne. Ett soverom, én stue, ingen steder å stikke seg vekk, ingen mørke kroker. Men det hadde ikke vært et valg. To alternativer skaper vanligvis et dilemma, men den ene muligheten hadde gitt meg såpesmak i munnen.

Taklysene blinker, og sengetøyet blir overraskende hvitt.

«Har du sovet godt?» Sykepleieren kommer mot meg som om vi er gamle venner. Kanskje hun var innom i går? Jeg bruker dynen som skjold, klarer ikke å skille dem fra hverandre når alle er kledd i hvite laken.

Pleieren fester det brede sørgebåndet med borrelås rundt armen min. Pumper og pumper, til det dunker. Da jeg tror det er over, trekker hun ned sokkene mine og klemmer på anklene. Stadig fisker hun en lapp opp fra lommen og noterer.

«Når er du født?»

Jeg teller blodprøveglassene, teller år. Tjuseks år. En blå orm eser ut under huden. Jeg lurur på om jeg kommer til å bli slapp.

«Har du vært her lenge?» spør damen.

Den røde strålen fyller glasset sakte.

«Jeg kom i går,» sier jeg, kjenner at jeg nikker.

Jeg vrir om låsen på badet. Setter lydene på pause. Ingenting beveger seg her inne, og tannbørsten ligger fremdeles på vasken. Jeg fukter en klut med kaldt vann og legger den mot ansiktet, skulle ønske verden var dekket med skumgummi, da det banker på døren igjen. Jeg trekker ned så det skal virke som jeg har en grunn til å være her inne.

Jeg aner ikke hvorfor mamma kommer. Hvordan vet hun at jeg skal operere inn veneporten i dag? Jeg husker ikke å ha sagt det, husker knapt å ha visst det selv, ville aldri ha bedt henne om å komme. Da døren lukker seg bak henne, kan vi være hvor som helst, hjemme i huset, i leiligheten min, hvor som helst. Mammans stemme lyder hul i det lille rommet, taket er så høyt at ordene bruker noen sekunder på å lande.

«Du har med deg litt av hvert.» Mamma nikker mot den åpne bagen på gulvet.

«Hvor er pappa?»

«Han kommer siden,» sier mamma, adopterer et sokkepar fra den åpne bagen. «Skal jeg legge klærne dine i skapet?»

«Nei da.» Jeg skyver bagen nærmere nattbordet med foten.

«Nei nei.» Mamma passer på den lille sokkebylten sin som en hund etter et innbilt svangerskap. «Måtte du ta alt håret?»

«Måtte og måtte.»

«Kunne du ikke ventet litt da? Det kan jo hende det ikke var nødvendig.»

«Ja,» svarer jeg.

Det virker ikke som hun finner noe å hvile blikket på, klemmer på sokkene.

«Naboen har fått seg valp,» sier hun.

Ordene kommer tettere, mer som de pleier.

«De er ute med den hele tiden, sikkert annenhver time. I hagen.»

Men hun er ikke helt seg selv. Tonefallet lysner på slutten av setningene, som om alt hun sier, er et spørsmål.

«Kanskje jeg skulle si noe,» sier mamma. «Det kommer til å stinke til sommeren, tror du ikke?»

Vi titter på klokken når vi tror den andre ikke ser det. Operasjonen skulle være klokken ni, og klokken er halv elleve da Ingrid kommer inn igjen.

«Skal vi ta litt stråling først, da, siden de ikke holder avtalene sine, disse kirurgene?»

Det er mye kunst på stråleventerommet. Ingrid peker på noen av bildene, de som er malt av den forrige sykehusdirektøren. Han kjente Weidemann, forteller hun. Under dem står et utvalg venteromsstoler fra tre forskjellige tiår. Jeg velger en fra åttitallet.

En liten rund dame geleider meg inn i et romskip. Hun snur i døren. Jeg forstår henne godt, for det er dunkelt her inne, ingen vinduer, og midt på gulvet står en metallbenk overtrukket med papir. Den er festet til en stor maskin i den andre enden av rommet. Vokser ut av den. To hvitkledde skikkelser kommer mot meg, følger meg bort til benken. En av dem trekker buksene og trusene mine ned til anklene og genseren godt opp på magen. Plasserer den spisse puten under knærne mine og armene over hodet. En stor flat arm folder seg ut over meg, til lyden av en gammel kjøkkenvifte. Det rykker i lårene idet de røde laserstrekene treffer huden. Ett menneske på hver side av benken, lirker meg frem og tilbake, til tatoveringene på kroppen er på linje med strekene.

«Sånn.» Radiografen legger et papirstykke rett nedenfor hårdotten, før han setter på musikken og går ut.

Anne Marie skulle stått ved siden av benken, tapetsert tankene mine med noe annet. Med gammeldagse sykepleieruniformer.

Hun hadde ledd høyt, mens hun leste for meg om de unge pleierne som la opp skjørtekanten med sikkerhetsnåler.

«Man kunne se langt inn i Lommedalen hver gang de bøyde seg.»

Nå er de korte kjolene borte. Alt blir borte til slutt. Råtner.

Maskinen starter, og jeg kan nesten ikke høre musikken lenger. Metallarmen beveger seg, stanser. Noen skraper negler mot en tavle der inne.

«Men vi glemmer dem ikke,» ville Anne Marie sagt.

Armen beveger seg igjen, gnisser, durer, fortsetter rundt kroppen, stanser.

Kristin ville ikke ha sagt noe som helst, bare satt seg ned og fiklet med mobilen. Det hadde tatt tid før jeg forsto at det var sånn, at Kristin helst ville sitte foran en skjerm og snakke med noen andre. Jeg hadde sluttet å skvette av plingelydene. De elektroniske duppedittene vokste seg